

ALTIN'CI FILO DEFO!

İşte gül burada, dans burada!

BERGAMA KÖYLÜLERİ: SABAHAT ABLA, HAYRETTİN VE DİĞERLERİ...

Sosyolog Ecehan BALTA (TEB)

Bir devlet dairesi kapısı. Kuyruk uzun. Memur işiyle pek de ilgili gözüküyor. Son sıralardan bir adam. Kasketli bir köylü. Sabırsız. Cesur. Köylü için okumuş memura söz söylemek kolay değil. Bağırıyor: “Kardeşim! Bizimle ne zaman ilgile-neceksin?” Memur şaşkın.. Sıradaki diğer köylüler şaşkın... Adama bakıyorlar. Biri soruyor: “Ne bağırıyorsun?”... Adam gururlu, cevap veriyor: “Bağırırım, çünkü ben Çamköylüyüm.”

Siyaset, basitçe veya öncelikli olarak devletin iktidarı ya da kişilerin veya grupların “formel” hükümet ve hükümet dışı kuruluşlara katılımı değildir. Siyaset, daha geniş bir bağlamda, kolektif erekların tanımlanmasıyla ilgilidir ve bizatihi kendi kaderlerini ve toplumlarının yaşamını denetlemek isteyen insanların geçirdiği süreçlerle birlikte varolur. Bu nedenle siyaset esas olarak iki ana ayağı olan bir kavramdır: birinci ayakta katılım modellerini içeren süreçler, ikinci ayakta ise, herhangi bir kişinin veya grubun toplumsal özne olmasına olanak tanıyacak kolektif kimlik edinme süreçleri durmaktadır.

İşte, Bergama köylüleri de bu anlamda siyaset yapmakta, başka bir deyişle, kendi sözlerini kendileri söylemektedirler. Ayrıca, bu hareketin farklı kolektif eylem biçimleri, örgütsel kültür ve pratikleri yeniden tanımla-

arak, bizatihi siyasetin alanını ve içeriğini zorlamaktadır.

“Ülkemizde ve dünyada hayretle izlenen bir mücadele yaşıyoruz; bu mücadele insanların geleceğiyle ilgili karara katılma isteğidir. Önce mülkiyetle başlayan, bir diğer yerde yaşamak istemeyen insanların zaman içinde örgütlü bir toplumsal muhalefete dönüştüğünü görüyoruz. Bu, bir yerde bir sivil itaatsizlik, yani yurttaş bilincinin gelişmesi’.”

“ Bu hareket başlangıçta bir kadın hareketiydi, sonra bir çevre hareketi oldu, bugünse bir demokrasi ve barış hareketi, anti-emperyalist ve anti-kapitalist bir hareket kimliği kazandı,,

Her köylünün bir kendine ait bir de toplumsal bilinçlenme sürecinden bahsetmek mümkün. Farklı öyküler var: Sabahat Abla’nınki Afrika belgeseli. Ovacıklı Hayrettin’in ki Eurogold’un dedesinin Yunan’a kurşun attığı ağacı kesmesi, Sabahattin’in ki diyelim, Çanakkale’de siyanürlü altın çıkartılan madene yaptığı gece ziyareti.

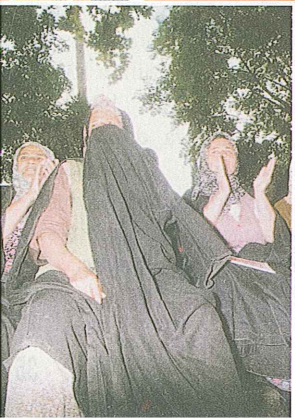
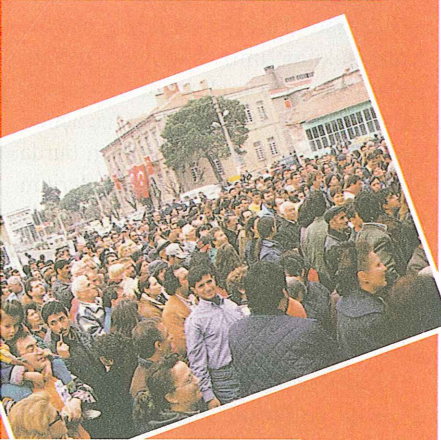
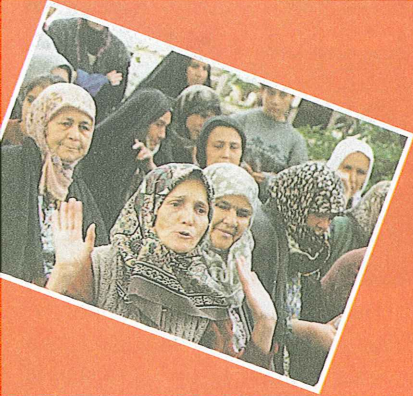
“ Sabah saat altıbuçukta telefonum çalıyor. Bir köylü ısrarla benimle görüşmek istediğini söylüyor. Bulgar göçmeni. Akıllı ama sessiz. Yıllardır toplantı yapıyoruz, hiç ağzımı açmamış. Diyorum ki sekizbuçukta belediye gel, orada konuşalım. Gidiyorum; yediden beri kapımda bekleyiş durmuş: Başkanım, diyor, başkanım: ben Çanakkale’ye gittim gördüm, orası bir felaket, gerçekten çöl olmuş. Bergama için ne yapacağımı söyle... hemen işe koyulayım².”

“Ben bu olaydan bir yıl önce bir Afrika belgeseli izlemiştim. Aynı Eurogold firması Afrika’da siyanürlü altın çıkartmak için hükümeti kandırıyor. Hükümet de altın zenginlik getirir diye kanıyor. Halk sonra uyanıyor, karşı çıkmak istiyor ama çok geç. Askerlerle karşı karşıya geliyorlar, halkla askerler birbirlerini öldürüyor. Bu savaşta ölmeyenler ise kanserden ölüyor. Firmanın Afrika’dan çıkmasından sonra Afrika çöl oluyor. Afrika başka ülkelere yardım dilenecek hale geliyor. Başka ülkelere muhtaç oluyor. İşte Türkiye de böyle olacak. Ama hükümetimiz kanmaya devam ediyor. Biz bu toprakları ne mücadelelerle kazandık. Başkalarına avuç açmamak için kan döktük. Bu maden burda olduğu sürece biz de Afrika ülkelerinin durumuna düşeceğiz. O belgeseli izlerken sanki Türkiye’nin geleceğini gördüm. Sanki Eurogold’un bir yıl sonra bizim topraklarımıza dadanacağını gördüm³.”

Toplumsal bilinçlenme ise, kişisel düzeyde yankısını bulmakla beraber, daha ziyade “hareket içinde özgürleşme” diyebileceğimiz praksiste ifadesini buluyor. Çevre Yürütme Kurulu Başkanı Oktay Konyar, hareketin avukatı Senih Özay ya da Belediye Başkanı Sefa Taşkın, kadın önder Sabahat Abla gibi insanların söylediklerini bir çırpıda özetleyecek olursak, karşımıza şöyle bir tablo çıkıyor:

“Bu hareket başlangıçta bir kadın hareketiydi, sonra bir çevre hareketi oldu, bugünse bir demokrasi ve barış hareketi, anti-emperyalist ve anti-kapitalist bir hareket kimliği kazandı.”

“Toplantıdayız. Birden yerinden fırladı. Bu madenciler benim dedemin Yunan’a kurşun attığı ağacı kesmişler. Sonra biri bu duruma bir isim buluyor. Bu hareket artık anti-emperyalist bir harekettir⁵.”

“Bu bir öyküdür, bu öyküyü insanlar ileride okuyacaklar; bu bir direniştir; Türkiye’de demokrasi mücadelesinde, insan haklarında Bergama köylüsünün kendi mülkiyetiyle başladığı şey, Türkiye’nin neresinde bir çevre felaketi geliyecekse hemen oraya gitmeye dönüşmüştür.”

“Düşündük: Eurogold’muş. Bunu Koç yapsa, Sabancı yapsa ne farkeder; sonuçta hepsi de bu altını siyanürle aramayacaklar mı? Sonuçta biz kanserden ölmeyecek miyiz? Sonuçta biz yine güvenlik güçleriyle karşı karşıya kalmayacak mıyız? Düşündük dediğim öyle kolay değil: biz sekiz yıldır toplantı yapıyoruz. Önce pek anlamıyorduk birbirimizi. Şimdi dertlerimizi anlatıyoruz. Yine kendimiz bunu adlandırıyoruz. Ha Euorgold, ha Sabancı’ysa, sonuçta biz öleceksek, bu hareket aynı zamanda bir anti-kapitalist bir harekettir, dedik. Ne yani, “gavurun” siyanürü öldürür de, Türk’ünkü öldürmez mi?⁶”

“Bu bir öyküdür, bu öyküyü insanlar ileride okuyacaklar; bu bir direniştir; Türkiye’de demokrasi mücadelesinde, insan haklarında Bergama köylüsünün kendi mülkiyetiyle baş-

“Bergama, yoksulların, ezilenlerin, sömürülenlerin, geleceğine göz konularının hareket içinde öğrendiği bir şeyi daha öğreniyor ve bize de öğretiyor: dayanışmayı”

ladığı şey, Türkiye’nin neresinde bir çevre felaketi geliyecekse hemen oraya gitmeye dönüşmüştür. Hapishanelerde yapılan uygulamaları protesto etmek için Bergama köylüsü orada olacaktır⁷.”

Bergama köylülerinin en geniş anlamıyla “siyasal bilinçlerinde” bir dönüşüme yol açan sorunlarına sahip çıkışları ve bizatihi çıkış yöntemlerinin kendisi başka bir dizi (Eskişehir Kaymaz’da altına karşı, Salihli’de çiftçi sorunları için vd.) mücadelenin de önünü açmıştır. Ayrıca, Bergama’da ortaya çıkan kitlesel ve kendiliğinden mücadele formları Türkiye için gayet yenidir. Dolayısıyla, bu mücadelenin analizi, Türkiye’nin değişen kültürel, toplumsal, ekonomik yapısı hakkında da ipucu verebilir.

“Türkiye’de bir köylü, maden sahası etrafında iki gün uyumayan Bergama köylüsü, tankları aşarak, her türlü riski göze alarak meydanlara çıkmışsa, Türkiye’de onarılması gereken bir konunun öncülüğünü yapıyor demektir. Yani, kirlenen demokrasiyi onarıyordur. Bu, insan hakları açısından, ahlaki açıdan çok önemli. Türkiye’de artık kendi kararlarını onaylatma söz konusu olamaz. Biz geleceğimizle ilgili kararlara katılmak istiyoruz. Bergama köylüsü bunu yapıyor⁸.”

Bergama, yoksulların, ezilenlerin, sömürülenlerin, geleceğine göz konularının hareket içinde öğrendiği bir şeyi daha öğreniyor ve bize de öğretiyor: **dayanışmayı**.

